

AMINTIRI DIN VIATA LITERARA SI ARTISTICA

Rémy de Gourmont

de ARDENGU SOFFICI

In ziua de 17 Mai 1911, — măfiam pe atunci în Paris — răspunzând dorinței mele, deal cunoaște personal, dorință pe care îl exprimasem fără scrisoare, Rémy de Gourmont înălinse o carte de vizită cu aceste rânduri:

„Cher monsieur, vouliez-vous Samedi? Je vous attendrai vers 4 h.

„Mes meilleures complimens et présentes, je vous prie, mes hommages à Madame".

Doamna X era o genială scriitoare strânsă, prietenă cu teritoriul francez și cu mine, căreia îl datorăm și dorință de cărți vorbeam mai sus și faptul de a fi obținut un răspuns astăzi de cărțierul. Intrădevar, cu tusea care, cu mulți ani înainte, pe vremea când erau prea târziu să înfățișeze trucările și decadente literare ca să pot găsiu adesea se ministrate și spiritualul lui Gourmont, nu făcuse să inteleagă, aprecie cu deosebirea sa, cum sub acela limpeza simplă se adâncește o lume de idei concrete și fundate. La tusea, care mai târziu, când admirarea mea pentru autorul *Praemium Literarum și filosoficum*, a lui *Chemin de Velours* și a *Dilegorilor interioř*, devine sigură și entuziasmată, în vorba atât de favorabil despre mine, căștigând pentru mine luminătoare. În târziu, tot ca era, care după ce îndeplinește rolul de mesager în simpatia noastră reciprocă și mereu crescândă, nu convinsește să-mi învingă sovâlida mea înțelegere de a mă introduce în viața acelora pe care îl admir, fiindcă sunt creator și deci n'au timp de pierdut, și de-a solicita avea întâlnire care trebuia să ne pună pe amândoi în contact material mai direct. Așa că, în Sâmbăta aceea, la ora hotărâtă, ducându-mă dânsul, îl puteam considera deja ca pe un veci prieten, iar nu ca pe un necunoscut pe care mergeam să-l vizitez pentru prima oară.

Rémy de Gourmont locuia în cartierul Saint Germain, des

Fres, pe strada Saint Pères, la No. 71, în una din casele bătrânești care îl evoca *l'ancien régime* și viața linistită a clasei mijlocii franceze, înainte de revoluție, care se îndelintează cu multă demnitate, cu regula cinstiță, cu funcțiuni administrative, cu studii, cu distractiuni familiare și chiar cu conservatorism clerical, de către galanterie discretă și firește, insufleție de un grăunte de fanatism sovinist și monarchic. Ușa vastă de la intrare, antrul gol cu întunecarea loge a portarului de o parte, cu scară dreaptă pe care o să pândească înălțimea catibiei, luminată de lumina scurză dintr-o curte cenusie, prin deschizătură gălbuiu a unor ferestre înalte și subțiri, împărișă senzatia de pace melancolică, din alte vremuri, în care mi se părea stranul că se poate complica un spirit așa de vibrant și de modern. Nerișătorul însă cum erau să cunoște pe acela la care veneam, n'am stat prea mult să reflectez asupra acestui lucru, care mi se părea un mister cu toate că nu era, și sună.

La zgomotul soneriei care rupsese crucea grăme din pîrjur, auzii înălțuri un târziu vîntul de pasi mărunți și repezicii care se propună; ușa întunecată se deschise, și Rémy de Gourmont, în persoana, fînt apără în prag. Nu îi noiose să spun numele meu, fiindcă el însuși îl rostă, străngându-mă cu un zâmbit mână, și poftindu-mă înălțuri. Si eu, de altfel, îl recunoscusem îndată, cu toate că până atunci nici odată nu-l zâmbes, încă, iar portretul, în schimb, însă, prețință, într-o zîmbire, încă, și deschisă minuna de bune. Era mijlociu de trup și de statură, mai bătrân în aparență de căi în realitate, dar plin de vîciniune și de distincție, și avea în totă fațura lui capătări și timidi, care mă izbi de la început, facându-mă drag. Pură o halină de stofă cenușie, foarte moștenită, care de asemenea nă uită, căci mi se vorbește de un fel de răsuflare franciscană și care obisnuia să poarte drept haină de casă, și în care, mășteană, să-l găsești, însă cu care mai târziu nu-ai văzut imbracat nici odată.

Traversărăm, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă voce sau mișcare, care să indice prezența și a altor locatari.

In acest timp Rémy de Gourmont mă impinsese deja înspre biroul lui — o mobiliare mare, terminată cu un pupitru, încărcat cu și celealte cu cărti, zile, manuscrisă amestecate cu tocuri, creionane, pachete de tutun, conșerte pline cu mucuri de tigări — și arătându-mă un alt fotoliu, așezat între birou și o stăiera rezimătă de peretele din fund, lângă fețe, rămasă rugă și stau jos, în vînece ce el lăua loc pe scaunul lui de lucru, în fața mea.

In acuzație, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă voce sau mișcare, care să indice prezența și a altor locatari.

In acest timp Rémy de Gourmont mă impinsese deja înspre biroul lui — o mobiliare mare, terminată cu un pupitru, încărcat cu și celealte cu cărti, zile, manuscrisă amestecate cu tocuri, creionane, pachete de tutun, conșerte pline cu mucuri de tigări — și arătându-mă un alt fotoliu, așezat între birou și o stăiera rezimătă de peretele din fund, lângă fețe, rămasă rugă și stau jos, în vînece ce el lăua loc pe scaunul lui de lucru, în fața mea.

In acuzație, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă voce sau mișcare, care să indice prezența și a altor locatari.

In acest timp Rémy de Gourmont mă impinsese deja înspre biroul lui — o mobiliare mare, terminată cu un pupitru, încărcat cu și celealte cu cărti, zile, manuscrisă amestecate cu tocuri, creionane, pachete de tutun, conșerte pline cu mucuri de tigări — și arătându-mă un alt fotoliu, așezat între birou și o stăiera rezimătă de peretele din fund, lângă fețe, rămasă rugă și stau jos, în vînece ce el lăua loc pe scaunul lui de lucru, în fața mea.

In acuzație, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă voce sau mișcare, care să indice prezența și a altor locatari.

In acest timp Rémy de Gourmont mă impinsese deja înspre biroul lui — o mobiliare mare, terminată cu un pupitru, încărcat cu și celealte cu cărti, zile, manuscrisă amestecate cu tocuri, creionane, pachete de tutun, conșerte pline cu mucuri de tigări — și arătându-mă un alt fotoliu, așezat între birou și o stăiera rezimătă de peretele din fund, lângă fețe, rămasă rugă și stau jos, în vînece ce el lăua loc pe scaunul lui de lucru, în fața mea.

In acuzație, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă voce sau mișcare, care să indice prezența și a altor locatari.

In acest timp Rémy de Gourmont mă impinsese deja înspre biroul lui — o mobiliare mare, terminată cu un pupitru, încărcat cu și celealte cu cărti, zile, manuscrisă amestecate cu tocuri, creionane, pachete de tutun, conșerte pline cu mucuri de tigări — și arătându-mă un alt fotoliu, așezat între birou și o stăiera rezimătă de peretele din fund, lângă fețe, rămasă rugă și stau jos, în vînece ce el lăua loc pe scaunul lui de lucru, în fața mea.

In acuzație, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă voce sau mișcare, care să indice prezența și a altor locatari.

In acest timp Rémy de Gourmont mă impinsese deja înspre biroul lui — o mobiliare mare, terminată cu un pupitru, încărcat cu și celealte cu cărti, zile, manuscrisă amestecate cu tocuri, creionane, pachete de tutun, conșerte pline cu mucuri de tigări — și arătându-mă un alt fotoliu, așezat între birou și o stăiera rezimătă de peretele din fund, lângă fețe, rămasă rugă și stau jos, în vînece ce el lăua loc pe scaunul lui de lucru, în fața mea.

In acuzație, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă voce sau mișcare, care să indice prezența și a altor locatari.

In acest timp Rémy de Gourmont mă impinsese deja înspre biroul lui — o mobiliare mare, terminată cu un pupitru, încărcat cu și celealte cu cărti, zile, manuscrisă amestecate cu tocuri, creionane, pachete de tutun, conșerte pline cu mucuri de tigări — și arătându-mă un alt fotoliu, așezat între birou și o stăiera rezimătă de peretele din fund, lângă fețe, rămasă rugă și stau jos, în vînece ce el lăua loc pe scaunul lui de lucru, în fața mea.

In acuzație, el înainte, cu după el, un vestișor strămt în umbra cărui se înșirau de-alungul peretelor, acoperindu-l cu totul, răfurii lungi cu cărti, apoi un coridor la fel de încărcat, și intrărâm în odaia lui de lucru. Spațiosă, pătrată și joasă în tavă, cu peretii căpuștiți cu răfurii pline de volume, din podoa până în tavă. Pe mese și pe scaune, atât volume vechi și moderne se îngrăndeau, astăptând să fie legate, și ziarul ocupă locurile rămasă goale pe răfurii, și toată hârtia acela tipărită, exhală un miros tare care amestecat cu acel al legăturilor în piele, al prafului și al fumului de tutun, făcea acul greu și respirația dificilă. Si accesașă senzatia de usor opresiune era mărită de aceeași lumină palidă și gravă care pătrunde printre fețe, închisă, dând atmosferă și o infâșătoare moștenită, și în același timp de tristă reculegere, care te atrăgea totuști. Nu sănătatea în afară de aceasta mai avea și altă odată, dar aşa bănuiesc, fiindcă am zîndit într-un colț, o ușă închisă, și înălțuri de care, întrun fotoliu, o pisică neagră, tovarășă nedespărțită a gazdelor mele, dormea ghemuită ca un sul de lână, tot așa cum bănuiesc ierarhi, că păsaș trăia în totă casă, singură într-o adâncă tacere neînțurbătoare nici de o altă